

Dr. Riko Fux:

Dr. T. G. Masaryk

(Ob njegovi 75letnici)

Meseca decembra 1914. je bežal iz Prage preko meje avstro-ogrsko monarhije univerzitetni profesor dr. T. G. Masaryk — zasmehovan in preganjan od vseh, ki so sovražili poštenost, svobodo in pravičnost. V istem mesecu leta 1918. se vrača domov kot prvi prezident češko-slovaške republike ob velikanskem navdušenju vsega naroda kot njegov osvoboditelj in voditelj.

Dr. T. G. Masaryk je posvetil vse svoje življenje edinole delu za dobrobit svojega naroda. Vidimo ga povsod tam, kjer je bila najnujnejša potreba in kjer je mislil, da bo svojemu narodu največ koristil. Posvetil se je predvsem filozofiji in provzročil s svojimi deli pravi preokret v češkem javnem življenju. Masaryk ni bil romantik, temveč trezen, odkritosrčen in resnicoljuben mislec-realist. S svojim delom je imel neverjeten vpliv na vso svojo okolico. Postal je apostol svojega naroda. Ne gre mu samo za to, da bi poučeval, temveč da tudi s svojim zglednim življenjem navaja k boljšemu ter hoče biti vzor, ki naj ves narod hodi za njim. Masaryk je glasnik človekoljubnosti, humanitete. Na tej podlagi je zgradil svojo filozofijo o poslanstvu češkega naroda, o zmislu njegovega življenja, o njegovih nalogah v človeštvu. V človekoljubnosti ne gleda ravnodušnega prenašanja vseh krivic in preganjanj, temveč vidi pravico in dolžnost, brani se pred nasiljem, pred krivico in lažjo, ker le tako privedemo človekoljubnost do popolne zmage. Masaryk je v pravem pomenu besede učitelj svojega naroda. Njegovi boji za pravico in poštenost, za naprednost in demokratizem brez ozira na osebno škodo in na sovraštvo, ki si ga je s tem nakopal, so mogočno vplivali na ves narod. Nad vse pa je vplival na vse ljudi njegov čisti idealizem, ki sili slehernega k delu in k stremljenju za lepšo in popolnejšo bodočnostjo. Njegov vpliv je bil velik v verskih vprašanjih, v političnem življenju, n. pr. v delavskem vprašanju, pri splošni volilni pravici, v ženskem vprašanju, pri protialkoholnem gibanju itd. V vsem javnem življenju so se uveljavili njegovi nazori, dasi je imel le malo število vdanih političnih somišljenikov.

Pod istim vplivom in pod istimi razmerami, kakor se je razvijalo Sokolstvo, se je razvijal skoro istočasno tudi veliki voditelj češkega naroda. Značilno je, da je Tyrševo delo — po času starejše — v glavnem podobno delu Masaryka, dasi Masaryk Tyrševih del v začetku svojega udejstvovanja ni poznal. Iz izjav in iz spisov Tyrša in Masaryka izvirajo podobne bitnosti programa. Oba zahtevata delo, ki stremi za gotovimi smotri in se izvršuje z gotovimi sredstvi. Zahtevata drobno in lastno delo, ki se ne zanaša na druge, zahtevata odločen odpor proti vsem slabostim. Spoznavanje lastnih napak in

neizprosno kritiko smatrata kot potrebno za napredek naroda, od katerega zahtevata, da mora dospeti na visoko stopnjo kulture, ako hoče tekmovati z drugimi narodi. To pomeni obema stremljenje k idealu človečanstva ter delo za blagor lastnega naroda, s čimer je v najožjem stiku delo za slovansko vzajemnost. V rodoljubju vidita oba dolžnost in obveznost do dela. To delo mora biti vztrajno, podrobno in napredno, ker je življenje tudi stalen boj za napredek in izboljšanje. To delo mora biti demokratično — izvrševati ga morajo vsi. Ljubezen k narodu ne sme zakrivati nobenemu narodovih napak in zaradi tega kažeta oba na razne nedostatke in nepopolnosti in kličeta po izboljšanju.

Trda in neizprosna kritika Masaryka je popolnoma opravičena z besedami Tyrša, ki pravi: «Nič ni našemu narodnemu razvoju tako škodovalo kakor prisiljena krotkost kritike našega življenja.» Pa tudi na istočasno duševno in telesno vzgojo gledata oba z istega stališča, ker zahtevata oba vzgojo duha in telesa. V vseh Tyrševih in Masarykovih spisih zasledujemo podobnost nazorov obeh velikih mož in ni čuda, da se je Masaryk v svojem velikem osvobodilnem delu med vojno naslonil v prvi vrsti na Sokolstvo, ki se je istotako z vso dušo in z vso ljubeznijo oklenilo mogočnega oznanjevalca svobode svojega naroda.

«Ideali Fügnerja in Tyrša so se obnesli,» je zaklical Masaryk, ko je videl in spoznal veliko pomoč Sokolstva pri svojem delu. Ogromno delo Tyrša in Masaryka se je zlilo v celoto, Sokolstvo pa in z njim ves narod gresta za Masarykom, gresta za njim kot osvoboditeljem in stvariteljem narodnega programa. In Masarykova izjava: «Vsak v resnici zaveden Sokol bo čuvar ter politični in socialni delavec za našo republiko, našo demokracijo,» je postala podlaga razmerja Sokolstva napram državi. Sokolstvo izpolnjuje Tyršev in Masarykov program; vzgajajoč svoje članstvo po načelih obeh: v ljubezni, bratstvu in v vsem dobrem in lepem.

Proslavi 75letnice rojstva velikega osvoboditelja-prezidenta se pridružuje z isto presrčenostjo in isto ljubeznijo tudi jugoslovensko Sokolstvo in to tembolj, ker je njegovo veliko delo imelo ogromen vpliv na duševni razvoj one jugoslovenske omladine, ki je stala v prvih vrstah bojevnikov za osvoboditev in združitev vseh Jugoslovenov in ker ostanejo nepozabna njegova dela in nepozaben njegov boj proti zatiralcem jugoslovenskega naroda!

Karel Novák:

Kako nas sadašnjica upućuje na potrebu Sveslavenstva

Epohalni izum radiotelefonije znači, bez sumnje, golem napredak moderne kulture. Postepeno se sve utvrđuje mišljenje, da što veća popularizacija radijskih stanica donosi koristi i samoj državi. Tako je došlo i u nas, u Čehoslovačkoj, do raširivanja radiotelefonskih stanica, koje su, razume se, udešene samo za primanje. I na taj način možemo u glavnom gradu naše republike — u zlatoj Prahi — jednako dobro slušati govor engleskog premijera u Londonu kao i saopštenje

dnevnih tečajeva praške berze. Zamislite, koja je to moć, koja omogućuje, da se n. pr. stanovnici nekog zabitnog sela u Crnoj gori obaveštaju o raspoloženju, koje je pre nekoliko sati vladalo na vazdušnoj ladi nad velikim Atlantskim oceanom na putu za Velike Antile...

Nas Sokole zanimaju od svih radio-govora naročito izveštaji iz Nemačke, koji se obično svršavaju bilo s nemačkom narodnom himnom bilo sa značajnim rečima: «Ne zaboravite, da ste Nemci!» — Šta znače ove reči?

Pre godinu dana apelovali su Nemci na milosrđe čitavoga sveta i dokazivali su, da ne mogu obastati zbog teških poratnih obaveza. Danas već iskorišćuju svaku priliku pa da što češće podsete svoje ljude, da je njihova najvažnija dužnost — dužnost revanša.

Po sebi se razume, da pametni Nemačkinac ne će započeti s novim ratom sada, kada se njegovi protivnici još nalaze u dosta čvrstim savezničkim odnosima. Oni će pričekati pogodniji čas — kada među njihovim protivnicima nastane razdor. Ko je proučio historiju naše nekadašnje slavenske braće u prostranim oblastima oko Baltičkoga mora, taj je uvideo, kako su Nemci postepeno potisnuli jaka slavenska plemena tako, da im široko i daleko ni traga više nema. Germani su obično onda navaljivali, kada su pojedini slavenski knezovi došli u zavodu. Naivni Slaveni zaslepljeni trenutnom srdžom zbog međusobnih razmirica, išli su na ruke Nemačkinima, koji su iskorišćavali neslogu pa podjarmljivali najpre «neprijatelja», a posle bogme i «prijatelja», kome su najpre prividno pomogli.

Ako posmotrimo pažljivo i objektivno sve sporove, koji su u ovom stoljeću nikli među pojedinim narodima iste plemenske jezične skupine, onda ćemo lako uvideti, da su najveći, najdublji i najtrajniji sporovi i protivštine bili i da na žalost još traju baš među pojedinim slavenskim narodima, odnosno plemenima. Sve međusobne diferencije i sukobi među narodima romanske ili germanske jezične skupine, kao n. pr. razmirice među Španjolcima i Portugizima, krvavi sporovi među Talijancima i Francuzima ili dapače i ratovi Nemaca protivu Belgijanaca i Engleza: sve to nije bilo tako puno gorke mržnje i dušmanstva kao u vekovnim sporovima, što ih vode Poljaci s Rusima, Rusi s Ukrajinacima, Ukrajinci s Poljacima, Poljaci s Česima, Bugari prema Srbima, a nažalost ni odnosi između Čeha i Slovaka pa ni oni između Srba i Hrvata nisu bez natrone međusobnog nepoverenja, što se prilikom povećava i do prave mržnje.

Nama Sokolima, koji nikada ne smemo gubiti iz vida činjenicu, da ukupni broj Slavena u Evropi ne dosiže jedne trećine žitelja, ne može i ne sme biti ova međusobna mržnja i neslaganje pojedinih slavenskih naroda i plemena ravnodušnom. Mi treba da uznastojimo oko toga, da naša društva budu jarki svetionici, koji će pokazivati pravi put i onim Slavenima, koji su na moru svih mora — na moru života — zabasali služeći se nevaljanim kompasima. Za svaki svetionik treba posluge, i to valjane, spremne i pouzdane posluge pa da sprečimo razbijanje našega plana, propasti cilja za kojim idemo.

Na drugoj strani treba paziti na to, da sav naš oprez i da naše dobre namere ne pokvare slabi radnici. Ne treba da prelazimo u

krajnosti, jer bi se tako mogli udaljiti od jednog od glavnih ciljeva Sokolstva, koji je sadržan u geslu: «Ko Slaven, taj Sokol!» U vremenima današnje teške kronične bolesti najveće slavenske države treba baš to geslo najvećma isticati pa da nas rukovodi i onde, gde smo uvereni da na iskopavanju dubokih provalija među nama i našim slavenskim susedom radi samo druga strana.

Nema provalije ni jarka, koji se ne bi mogao zasuti! Takav je posao doduše često veoma nepopularan ali, ako ustrajemo, sigurno ćemo dočekati, da naše javno mišljenje dode do suglasnog zaključka, da je minimalna krivica onih miliona, koji nisu imali toliko moralne i fizične snage, da se odupru na pretnju nezanoj zapovedi onoga, koji im je naredio, da te provalije iskopaju.

Već duga stoleća čeka majka Slavija kada će zavladati sloga među njenom zavađenom decom. Hoće li biti Sokolstvo naše generacije ono, kome će uspeti taj teški zadatak?

S. Vrdoljak:

Pitanje igrališta

Ovo je pitanje u Americi i Engleskoj u teoriji rešeno a u praksi provelo se i provada se u velikoj meri. U Nemačkoj opstoji već dugo poseban odbor najistaknutijih stručnjaka (među njima i glasoviti dr. F. A. Schmidt), koji nastoje, da se u obliku tačno i stručnjački detaljiranog zakona obaveže državu, pokrajinu i opštine na materijalno i moralno surađivanje na podizanju igrališta (pogledaj «Jahrbuch für Volks- und Jugendspiele» god. 1917, 1918).

Kod nas se također počimlje uvidati važnost igrališta za decu. U najnovije doba n. pr. čita se, kako Zagrebačka općina ima u projektu kod podizanja novih gradskih četvrti i postavljanje dečjih igrališta.

Slični slučajevi su sporadični, nemaju pred očima opći interes, cilj i plan, koji bi se protezao na čitavu državu. Treba početi inicijativom i staviti pitanje podizanja igrališta na tapet, treba istražiti stanje, mogućnosti, pa na temelju njih dati smernice, kako bi se rešilo ovo pitanje kod nas najlakše i napraktičnije.

Ako budemo čekali, da će dati inicijativu drugi pozvani faktori, može se dogoditi, da ćemo bogzna koliko vremena još morati čekati, da se ovome počme ozbiljnije misliti i raditi.

Sokolstvo neka počme s inicijativom. Ta ovo i te kako spada u njegov delokrug. Proučivši temeljito pitanje igrališta, Sokolstvo će doći sa izradjenom osnovom, državnoj vlasti koja će se onda brinuti, da se na toj osnovi podižu igrališta, gde je to nužno potrebito, n. pr. kod škola.

Država bi imala zainteresovati općine i gradove i zahtevati, da u svoje gradevne planove unesu i podizanje igrališta, barem u najmanje dostatnom broju i opsegu. Mnoga naša mesta mogu napraviti skoro više nego država, jer imaju često u svom području vlastitih zgodnih prostora, koji i onako leže mrtvi.

Najpre treba raščistiti pitanje igrališta u našim sokolskim krugovima. Brat V. Švajgar u članku «Sokolski domovi» (vidi S. G.

god. 1924, br. 6 i 8 i 10) ispravno spominje, da za pravilan razvoj tela treba svako sokolsko društvo letno vežbalište na polju, osim toga dobro uređenu, na osnovi higijenskih načela, građenu vežbaonicu.

Pojam «letnog vežbališta» ili «vežbališta na otvorenom» nije kod nas tačno određen i jasan. Letno vežbalište značilo bi prostor, na kojem se po leti vežba, kada nam temperatura usled topline dopušta, ili nas usled nesnošljivosti tera van na ladniji i čisti zrak. Po samom smislu reči letno vežbalište upotrebilo bi se, a i upotrebljava se, u najvećoj meri po letu. Pojam «vežbalište na otvorenom» bio bi širi i više odgovarao smislu, jer znači prostor, na kojem se može i mora vežbati leti i zimi. (Ima vežbi, koje nikako ne spadaju u vežbaonicu.)

Kako je svrha vežbališta na otvorenom bila u potankostima neodređena, tako je i u praksi njegova izvedba bila nejasno i polovično izrađena, nije bilo plana, kako da se najbolje, najhigijeničnije i u dovoljnoj meri uredi za sve kategorije članstva, za razne vrste vežbi, s osobitim obzirom na decu i na dečje igre, to jest na faktora, decu, na kojeg se u našim redovima ima svrnuti najveću pažnju, i na sredstvo, igre, najuspešnije za razvoj dečjeg tela i duha. Dandanas stvar je na čistac izvedena: prema broju svih članova-vežbača određuje se prostor vežbališta, uzevši u obzir za svakog pojedinca prema prilikama neki određeni opseg u četvornim metrima. Gledaće se da se prostor najzgodnije iskoristi za vežbe na spravama i ostale vežbe, koje u vežbaonici izvadamo, pa za laku atletiku, dečje igre. Naravski, da ćemo se kod toga držati odredaba, koje se tiču tehničke, higijenske izvedbe igrališta.

U buduće nemožemo zamisliti sokolskog doma bez ovakova vežbališta, a tamo gde nekakovo već opstoji, dovešće ga se u sklad sa zahtevima modernog igrališta ili vežbališta, i napokon tamo, gde ga još uopće nema, pobrinuti se je takovim društvima, da do njih dođu u nedalekoj blizini.

Škola najpreče potrebuje igrališta. Nije dosta, da je zgrada i uređaj građen po zahtevima higijene. Škola bez igrališta je tica bez perja. Čisti vazduh i kretanje u njemu je aksiom dečjeg telesnog vaspitanja. Fiziologija i higijena telovežbe najbolje nam to posvedočuju. Veličina i uređaj školskog igrališta ravnaće se prema broju dece, koja se mogu u školu primiti, i o načinu školske telovežbe, gde će igre zauzeti prvo mesto.

I ona najmlada deca, prije nego počmu polaziti u školu, trebaju igrališta. Ntreba tu velika prostora, što je i razumivo za takovu decu, nego omanjeg, pokrivena peskom, koji će se nakon nekog vremena menjati. Poznato je kako se deca na pesku rado igraju.

Preostaju još igrališta za decu, koja svršivši pučku školu, uče zanate. Kod naprednijih naroda i odrasliji se zabavljaju na igralištima. Ima raznih, ozbiljnih igara, a da nije potreba takovih, koje zahtevaju poseban i skup uređaj, da se može njima razvedriti i osnažiti običan građanin. Opseg i broj igrališta ima se ravnati prema veličini mesta i broju stanovništva, određivši na pojedinca stanovitu površinu u kvadratnim metrima.

Brat Ante Tadić najavio je pred duže vremena, da će izdati knjižicu o igralištima i njihovu uređaju. Koliko je meni poznato ova knjižica nije izašla. Od preke je potrebe, da se izda, jer bi se time znatno doprineslo propagandi tako važne stvari.

Sokolski drugovi imali bi izdašno pomoći nastojanje brata Tadića.

Time bi Sokolstvo dalo inicijativu, jer bi u ovom pitanju, koje još nije dublje načeto a nesređeno, stvorilo prvi ozbiljni korak.

Ferdo Desaty, Zagreb II:

Kada da vršimo glavne skupštine i natjecanja?

Naš Sokolstvo, i Sokolstvo treba da sada pristupi solidnoj izgradnji svoje organizacije ne sveder držeći na umu, da izgradnja te organizacije nije naš cilj, nego je izgrađena organizacija samo sredstvo, da se lakše, brže i uspješnije može raditi na postignuću našeg zadatka: sokolskoj odgoji čovjeka i naroda. Stoga treba da se organizacija uredi prema cilju, kojemu služi.

U poslu kojega obavlja, dolazi čovjek dugogodišnjim radom do iskustva pa iznalazi uvijek sve nove i nove, odnosno bolje i uspješnije metode svog rada, pa nije čudo, ako je gdje koji sokolski radnik nezadovoljan nekim uvriježenim lošim organizacijskim običajima i normama. Stoga hoću da ovim člankom skrenem pažnju društvenih i župskih funkcionara na neke nedostatke u našem poslovanju, koji bi se dali, držim, i ukloniti.

Na ove sam misli došao svojim iskustvom i opažanjima, a dijelom razgovarajući se i s drugim društvenim i župskim sokolskim radnicima.

Prvo hoću da govorim o roku održavanja društvenih, župskih i saveznih glavnih skupština.

Društvene se glavne skupštine prema pravilima imaju održavati svake godine u januaru, dakle početkom kalendarske godine. Na tim skupštinama treba da društveni činovnici (upravni i odgojni) dadu cjeloviti izvještaj o radu u minuloj kalendarskoj godini, a svi članovi (plenum) da novoj upravi dadu smjernice rada za narednu godinu. Ako malo dublje pogledamo izvještaje činovnika a pogotovu one načelnika, vidjet ćemo da izvještaji nikada ne mogu biti jedinstveni, bolje reći: rad u onom vremenskom perijodu, o kojemu se izvješćuje, nije nikad jedna jedinstvena odgojna cjelina. Savjestan načelnik, koji želi dati u svom izvještaju zorni pregled svog odgojnog rada, morat će svoj radni perijod razdijeliti na dva dijela, na dva doba: prvo od januara do kraja ljeta i drugo od jeseni do polovice zime. U prvo doba što su kategorije svojim radom preko zime u sokolani naučile, to manifestuju u ljetnim javnim nastupima, natjecanjima i sletovima. Koncem ljeta svršava taj radni perijod i mi vidimo, da u to doba nastupa gotovo svagdje mali zastoj: školska omladina ima praznike, gradske sokolane su prazne, a mnoga društva drže barem u augustu obligatne ljetne praznike. A kad ljetno mine, počinje zapravo novi odgojni perijod: nastupom školske godine sve se omladinske kategorije obnavljaju, a i članstvo počinje polovicom septembra i opet redovito polaziti u sokolane, jer je doba kupanja

i ljetovanja (dopusti i sl.) prestalo. Često vidimo, da se prednjački zborovi nastupom jeseni obnavljaju, rekonstruiraju, pa i mnoga društva, potaknuta uspjehom sleta u njihovu kraju, poslije eventualne stagnacije i zamrlosti počinju na jesen novim impulzom raditi.

To se doista može vidjeti iz izvještaja svih načelnika, koji dobro opažaju promjene u životu svoje sokolske jedinice i njenih kategorija.

Prema tome i sokolski odgojni period počinje u jesen te traje do konca ljeta druge godine, pa je to radno doba posve neprirodno prekidano u polovici pripravnog dijela tog odgojnog perioda: u januaru. Evo kako! Odgojni je rad počeo u jesen ili najkasnije u decembru, učenjem recimo vježbi za natjecanje ili za godišnji slet, i tad najedamput usred tih priprava, kada posao još nije i ne može biti završen, evo ti glavne skupštine! I sada možda dobije uprava sasvim nove smjernice rada, izmijeni se možda koji odgojni čimbenik u društvu (načelnik i prosvjetar), eventualno se mora i prednjački zbor rekonstruirati, i — započeti se rad prekida, izlazi se iz kolotečine, a eventualno treba početi i iznova raditi. Nova uprava i prednjački zbor nemaju sada vremena da po novim smjericama uprave svoj rad i da po novom ili izmijenjenom programu pripreme društvo za ljetne nastupe, te se počne raditi brzo, bez sustavne osnove i — ne postižu se oni uspjesi, koji bi se trebali i mogli postići, kada bi pripravnj period mogao biti duži, svrhovitiji i nesmetan, odnosno neprekinut.

Tu dolazi i pitanje odgovornosti za rad. U sadašnjim organizacijskim prilikama može se neki načelnik izgovoriti, da ne će snositi odgovornosti recimo za koji neuspjeh povjerenog mu društva kod javne vježbe, natjecanja ili sleta, jer stoji na vodstvu društvene odgoje samo četiri mjeseca (od veljače do juna), a njegov da je predšasnik (koji je vodio društvo preko zime) dotle malo ili nije ništa uradio. Ali zato načelnik ili koji drugi društveni odgojni čimbenik, koji preuzme posao u septembru, taj može do juna druge godine mnogo uraditi i za taj svoj rad može i mora da snosi odgovornost u svim njegovim fazama: kako u pripravnoj fazi tako i u fazi rezultata.

Stoga držim da bi bilo najzgodnije, da se redovite društvene glavne skupštine vrše u septembru. Na toj skupštini dadu upravi smjernice za rad u čitavoj odgojnoj periodu ili sokolskoj godini, sve do konca ljeta slijedeće godine, a odgojni će faktori moći tako da bez prekidanja rade potpunu godinu dana. Tako bi onda od godišnjeg rada jednog sokolskog društva stvorili jednu jedinstvenu logičnu, vremenski zaokruženu odgojnu cjelinu.

Analogna tome je ta ista stvar i u župi i u savezu. Na glavnoj skupštini župe se obično zaključuje, da li će se iste godine održati župski slet ili natjecanje (kao ove godine u osječkoj župi) i istom sada mora da nova župska uprava za četiri mjeseca pripravi, organizira i izvede ovako veliki posao. Držim da bi bilo lakše raditi, kada bi se u župi već u jesen (u oktobru) znalo, što će se ovog radnog perioda u župi poduzeti (slet, župski prednjački tečaj ili slično). Prednjački se tečajevi vrše većinom zimi od januara do marta, dakle baš u doba, kada se obično mijenja župska uprava. Mislim da bi župski tehnički odbor, sastavljen u oktobru, mnogo

zgodnije mogao pripremiti i organizovati takav tečaj, nego onaj sastavljen u februaru, kada bi tečaj već morao da počne. Tako možda i gdje koje župe (zagrebačka?) ne priređuju župske tečajeve, jer je u februaru, kada se T. O. sastavi, već kasno za pripreme, pošto već čekaju drugi poslovi (kao nadziranje priprema za natjecanje), a u zimu ističe funkcionarima mandat, pa ne će nitko više ništa da započinja.

Držim da sam dosta jasno pokazao, da sokolska radna godina u društvu i u župi počinje logično u septembru, a svršava u augustu druge kalendarske godine, i da je samo taj vremenski razmak jedan sokolski odgojni i radni period te bi prema tome trebalo da se i redovite glavne skupštine vrše u septembru (društvena) i u oktobru (župske), a i savezna glavna skupština u novembru. Kad bi se te promjene noćile zgodnima, dale bi se provesti još i prije sabora, jer pravila društava, župe i saveza mogu mijenjati same njihove glavne skupštine.

Drugo je, o čemu hoću da govorim, vrijeme održavanja župskih i saveznih priredaba, osobito natjecanja.

Ove su godine n. pr. određena međusletska natjecanja našeg sokolskog saveza za Vidovdan, dakle za konac juna. Prema tome moraju se župska natjecanja obaviti u maju ili najkasnije početkom juna. Držim da je to prerani termin za natjecatelje. Ne ću reći time, da natjecatelji do tog vremena ne bi mogli svršiti gradiva prostih vježbi i onih na spravama (za to imadu vremena čitave zime!), nego držim da ima nekih poteškoća u uvježbavanju propisnih struka lake atletike. Jasno je da se od gradiva za natjecanje moraju nastupi k natjecanju u prostim vježbama (dakle redovne vježbe) i sva trčenja, skokovi i bacanja uvježbavati vani, izvan dvorane, na ljetnom vježbalištu. Redovite vježbe večeruje mogu se držati pod vedrim nebom istom od maja, pa držim da se propisane struke lake atletike ne mogu **solidno** uvježbati za ono mjesec dana (ili niti toliko!) do župskih natjecanja. Zato i ostaje laka atletika na našim natjecanjima zanemarena, a kada bi se njoj moglo posvetiti više vremena, dali bi se postići i bolji rezultati.

I još jedna stvar govori protiv Vidovdana kao vremenskog termina za savezna ili župska natjecanja. Koncem juna svršava se školska godina, pa stoga u junu stoje đaci pred maturom a akademičari pred svojim rigorozima. U to doba mora mnogi dak i akademičar da napusti vježbanje a mnogi ni ne može uopće sudjelovati kod natjecanja baš radi tih ispita. A o njima valja voditi računa, jer su oni obično naši najrevniji vježbači, natjecatelji i prednjaci po gradskim društvima. Kada bi se rok župskih ili saveznih natjecanja pomakao barem za 3—4 sedmice kasnije, za to se vrijeme može više trenirati laku atletiku a i akademičari mogu (ako su prije svojih ispita redovito vježbali) položivši svoje ispite opet doći u staru kolotečinu te tako mirno pristupiti natjecanju.

Držim stoga da je zgodno župska i savezna natjecanja i uopće sletove što kasnije održati, da se time dade dovoljno vremena solidnom uvježbavanju lake atletike i omogućiti brojnije sudjelovanje daci i akademičarima.

Anatomija in fiziologija človeka

s posebnim ozirom na telovadbo.

Nekoliko o merah človeškega telesa.

1.) Višina in dolžina telesa. Marsikomu se bo morda zdelo čudno, da bi bila višina telesa drugačna kot dolžina, češ, da je to ena in ista mera. Bodimo natančni! Višino in dolžino merimo zares oboje od temena do podplatov, in vendar sta to dve različni meri! Kako to? Višino merimo na stoječem, dolžino na ležečem telesu.

Pri stoječem človeku teži:

a) lastna teža telesa gotove prožne (elastične) tkanine, ki se vsled svoje elastičnosti (prožnosti) nekoliko vdajo pritisku, pred vsem sklepnih hrustancev v zaglavnem, kolčnem, kolenskem in skočnem sklepu;

b) poleg tega pritiska teža tudi na medvretenčne pločke;

c) razen tega pa se splošči malenkostno naravni oblok stopala in končno

č) se bolj izražajo tedaj krivulje vretenice v vratnem, prsnem in ledvenem odseku.

Ako izmerimo najprej višino telesa in takoj nato dolžino, dobimo razliko 2 do 3 cm in več v prid poslednje (velja za odraslega človeka).

Ampak višina in dolžina enega in istega človeka nista stalni (konstantni). Zjutraj je telo izpočito in za 2 do 4 cm (in več) daljše kot zvečer, ker se podnevi malce «stlačijo» prej navedeni prožni deli.

2.) Površina telesa srednjevelikega človeka znaša približno 16.000 do 22.000 cm², to je povprečno kvadrat s stranico 1,35 do 1,40 m; pri novorojenčku okrog 2500 cm². Odrasli imajo torej razmeroma majhno površino z ozirom na novorojenčka z dolžino 50 cm, kajti

	dolžina	površina
novorojenček	50 cm	2.500 cm ² (t. j. 50×50)
odrasli povprečno	165 cm	20.000 cm ² (t. j. okrog 140×140).

3.) Prostornina (volumen) telesa. Izračunali so jo na približno 60.000 cm³, kar je toliko kakor vsebina zaboja, dolgega 1 m, širokega 30 cm in visokega 20 cm.

Kakšen prostor zavzema celokupno človeštvo? Izračunajmo: 60.000 × 1.500.000.000 (toliko je približno ljudi na našem planetu), to je 90 bilijonov cm³, zaokrožimo število na 100 bilijonov 100.000.000.000.000 cm³, = 0,1 km³ = desetina kubičnega kilometra ali zaboja, ki je 1 km dolg, 1 km širok in 100 m visok. V to sorazmerno majhen prostor bi lahko «stlačili» vsa človeška bitja!

4.) Specifična teža telesa, to je teža volumske telesne enote z ozirom na težo enako velike volumske enote vode. Znano je, da se sigurno potaplja človek v vodi po izdihanju, da pa plava (znak) brez težkoč, kadar vdihava več zraka in res se pri tem izpreminja specifična teža telesa, ki znaša pri krepkem izdihavanju približno 1028 in pri vdihavanju približno 967, pri čemer vzamemo za vodo

število 1000. V prvem primeru je potemtakem telo težje od vode, v drugem lažje.

Za enkrat naj zadostujejo te številke, pozneje sledijo bolj podrobne mere.

Nauk o kosteh.

A. Splošni del.

Za pregibanje posameznih delov in celega telesa so človeškemu organizmu na razpolago tako zvana gibalna, ki jih delimo:

a) v aktivna gibalna, to so ona, ki morejo s svojim delovanjem pregibati telo ali nekatere njegove dele in

b) v pasivna gibalna, ki so sama na sebi negibna, a se pregibajo pod vplivom aktivnih gibal.

Aktivna gibalna so mišice, pasivna pa ogrodje (skelet). Če govorimo o skeletu, si bo najbrž večina pri tem predstavila koščen skelet ali okostnjak. To naziranje bomo morali nekoliko popraviti, kajti skelet imenujemo pravilno v telesu vsako trdno ogrodje, ki daje organu ali organizmu oporo, pri čemer se ne oziramo na dejstvo, ali sestoji dotično ogrodje iz koščene ali kake druge zadostno trdne snovi, n. pr. hrustanca itd. Skelet jabolka ohrani n. pr. dolgo časa svoj hrustančast značaj; «kosti» okostja odraslega človeka se osnujejo 1.) iz prvotno zelo rahle tkanine, iz veziva — to so tako zvane vezne ali krovne kosti črepinje in 2.) iz hrustanca, kar velja za ostale kosti ogrodja, ki se torej tekom rastenja pretvarjajo na precej kompliciran način v končno koščeno ali kostno substanco. Zamečkove ali embrionalne «kosti» so torej hrustančaste (z malimi izjemami veznih kosti), otroške «kosti» so že več ali manj koščene in zakostenijo šele polagoma; zakostenje traja celo otroško in mladostno dobo, zaključuje se z 18. do 20. letom.

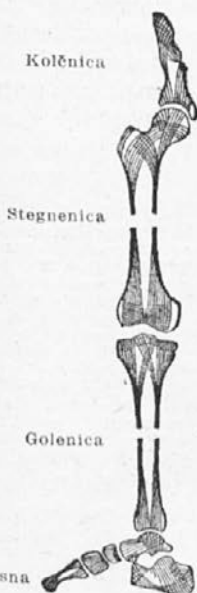
Stoprav tedaj zasluži skelet ime okostja, ki pa ne more niti pozneje pogrešati hrustančevine na mnogih krajih!

Hrustančevina in koščevina sta pravi tkanini, nikakor mrtvi deli, temveč živita, imata svoje posebno presnavljanje in se morata trajno prehranjevati kakor vsaka druga tkanina. Res je, da so njih stanice dokaj pičle in da zavzema večino teh tkanin trdna medstaničnina, pri hrustancu neka belkasta, navidezno enakšna (homogenna), precej prožna snov — vsi poznate n. pr. telečji rebri hrustanec, kateri «hrusta» pod zobmi, odtod ime hrustanec — pri kosti pa je trdnejša, ki kljubuje našim (a ne pasjim!) zobem in je zgrajena na poseben način. Koščevina je, kakor vidimo to najboljše na vzdolž prežagani dolgi kosti dvojna: v sredi bolj trdna, gosta ali kompaktna, na koncih pa zrahljana, spužbasta (substantia compacta, spongiosa).

Ako si ogledujemo prečno skozi sredo prežagano in v tanko plast zbrušeno kost, recimo kako dlansko koščico, zapazimo celo število več ali manj okroglih luknjic, krog katerih se istosredno (koncentrično) urejajo tanke koščene platice (lamelle), med kojimi so ležale v posebnih njim namenjenih duplinicah kostne stanice. Luknjice odgovarjajo prerezanim, poševno ali vzdolž potekajočim cevčicam, nazvanim Haversovim kanalom, ki vsebujejo pri živi kosti

krvne in mezgovne žile ter živce. (Glej sliko!) Med temi Haversovimi lamelami ležijo nepravilno vmesne lamele in na (notranji in zunanji) površini še generalne lamele.

Ob koncih pa je koščevina redka, tu preprega notranjost kosti nebroj navidezno nepravilno ležečih gredic, tramičev in pločic. Natančne preiskave so dognale, da je v tem tramičju sistem, da se

Slika 4. Arhitektura spužbaste koščevine v spodnji okončini.

(Iz H. Moyer, 1867, citirano po Rauber-Kopsch-ovem anatomskem učbeniku.)

namreč ureja koščevina v smeri najjačjega pritiska in potega; silnice, ki jih določa delovanje kosti, so «maskirane» s kostno substanco, so tako rekoč zakostenele. V tem zmislu govorimo popolnoma upravičeno o arhitekturi kosti.

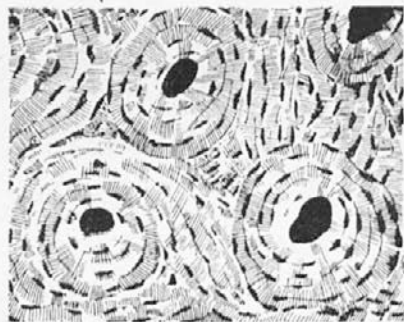
Oglejmo si shematično sliko vzdolž prerezane spodnje okončine, v katero so vrtane silnice. V stopalu (koščice prstov niso označene) sledijo silnice naravnemu obloku, v petnici pričinja nov sistem, ki sega nepretrgan do medenice preko sklepov, na koncih kosti se silnice razmikajo, v sredi pa zgostijo, kar soglaša z drobnim ustrojem koščevine. Pazi tudi na silnice ob sklepih, ki so vzporedne s sklepno površino!

Sredi dolge kosti zapazimo duplino za kostni mozeg (mozgovna duplina), ki zavzema sicer tudi vse one male prostore v spužbasti koščevini. Mozeg je mehka, krvnata snov, prvotno (pri rojstvu) rdeč, pozneje se zlasti v dolgih kosteh okončin pretvarja v rumeni mozeg, ker se nadomešča k večjemu delu z maščevjem. O pomenu kostnega mozga bomo čuli pozneje.

Notranjo in pred vsem vnanjo površino kosti zastira kožica, pokostnica (periost), vnanja je precej čvrsta, nedostaja je le ob sklepih. Pokostnica služi prehrani kosti, ona tvori prvo koščevino pri zametku; tudi pozneje, kadar se kaka kost prelomi, izhaja zakostenitev

iz pokostnice, ki popravi polagoma nastali defekt. Da je preskrbljena s čutnimi živci, o tem se je že vsakdo prepričal na lastnem telesu, kadar se je udaril n. pr. na golenico, koje pokostnica leži spredaj tik pod kožo.

Razvoj kosti. Z malimi izjemami nekaterih kosti črepine se osnujejo kosti hrustančasto. Vzemimo kot primer kako dolgo kost n. pr. nadlehtnico. V sedmem tednu embrionalnega (zametkovnega) življenja se pojavi najprvo v sredini kosti krog in krog koščen ploščnat obroč, nato pa zakosteni sredina v notranjosti, odkoder prodira okostenenje (osificiranje) napram koncema. Sproti se pa novo tvorjena koščeovina zopet uničuje, v tako nastali centralni (osrednji)

Slika 5. Troje Haversovih sistemov. V sredi Haversov kanal (v sliki brez žil itd.), okoli njega istosredne (koncentrične) kostne platicice (lamelle). — Haversov kanal in njegove lamelle tvorijo Haversov sistem. Vretence tvorbe med platicami so kostnim stanicam namenjene duplinice.

(Iz Szymonowicz, Lehrbuch der Histologie, 1921 odlomek originalne slike)

podolgovati duplini se osnuje kostni mozeg. Pozneje (po rojstvu v drugem letu in še kasneje) se prične stovprav zakostenenje na obeh koncih, osifikacija te kosti se zaključi z 20. letom. Kot splošno pravilo za dolge kosti velja, da pričenja zakostenenje samostojno v srednjem delu (diafiza) in zopet zase na koncih (epifize). Se mnoga leta se ohrani med diafizo in epifizama hrustančev pas, tako zvani *epifizni ali rastni hrustanec*, ki je neobhodno potreben za rastenje kosti v dolžino. Z zakostenenjem epifiznega hrustanca je končano rastenje kosti v dolžino, epifizi sta se združili v diafizo.

Kemija kosti. Sveža kost vsebuje mnogo vode, posušena se stoji po eno tretjino iz organske snovi (pred vsem osein, ki daje pri kuhanju klej) in po dve tretjini iz anorganskih snovi (kalcij, fosfor, magnezij, fluor, klor in druge prvine v sledovih). Koščeovina je zelo trpežna, če se polagoma uničujejo organske snovi, strohni kost in razpade, ako leži kost v vodi ali vlažni zemlji, sprejema mineralne snovi in okameni (okamenenje = petrifikacija).

Trdnost kosti. Kost mora biti, če hoče zadostovati svoji nalogi, zadosti trdna in obenem prožna. Te dve lastnosti imajo kosti vsled pravilne kombinacije organskih (elasticiteta) in anorganskih (trdnost) snovi. Preizkusili so trdnost raznih kosti napram pritisku, prelomu itd. in so ugotovili, da se bliža kost glede vlačne trdnosti medu in litemu železu, glede tlačne trdnosti pa kovanemu železu, pri čemer pa daleč prekaša med in bron z ozirom na svojo elastičnost.

Nadalje so določali pri posameznih kosteh težo, pod koje vplivom se dotična kost prelomi, in so našli, da je treba za to pri količkaj krepki kosti par sto kilogramov n. pr. za stegnenico okrog 750 kg, za piščal, ki je izmed prav dolgih kosti najšibkejša, okrog 50 kg. Najjačja pa je golenica, ki se je v najboljšem primeru jedva vdala pritisku 1650 kg.

Stiki kosti. Kjer meji kost na drugo ali na več drugih, govorimo o stiku. Stik vzdržujejo:

- 1.) zračni pritisk,
- 2.) adhezija,
- 3.) koža in razne mreže,
- 4.) mišice,
- 5.) veznine (vezne tkanine).

Ad 1.) Vpliv zračnega pritiska pri poljubnem sklepu je enak sili, ki jo izračunamo, če pomnožimo površino manjše sklepne ploskve z zračnim pritiskom (poslednji znaša 1 kg za 1 cm²); ob kolčnem sklepu odgovarja ta sila približno 10 do 15 kg.

Ad 2.) Adhezija ali sprijemnost je razmeroma majhna, za isti sklep znaša 35 g.

Ad 3.) Ta faktor je komaj upoštevanja vreden.

Ad 4.) Prav izdaten je vpliv mišic na kostni stik, kajti silo skrčene mišice so določili na okrog 10 kg za 1 cm² mišičjega prereza. Če obtežimo roko z 2 kg, šteje mišična sila, vplivajoča na komolčni sklep približno 20 do 21 kg.

Ad 5.) Tu moramo upoštevati vrste stikov, ki nastopajo kot a) spoje in b) sklepi.

Spoje. Pregibanje kosti v teh stikih je malenkostno ali sploh nemogoče. Če se oziramo na tkanino, ki spaja kosti v spojah, delimo poslednje v sledeče:

1.) **koščena** (spoja) n. pr. združenje več križniških vretencev v eno samo kost, v križnico, prvotni hrustanec je nadomestila koščenina;

2.) **hrustančasta** n. pr. spoja (pri mlajših ljudeh) med zagozdnico in zatilnico; sem spada tudi zrast med obema sramnicama;

3.) **vezna** s pomočjo vezne elastične tkanine. Tej skupini prištevamo vezi ter šive. Pri teh-le so robovi kosti ali nazobčeni (mnoge ploščnate kosti črepinje) ali gladki.

Končno računamo k šivom še spoje med zobom in njegovim čeljustniškim predalčkom.

Sklepi dopuščajo izdatno pregibanje kosti. Pri vsakem sklepu razlikujemo:

1.) stikajoči ploskvi (ali ploskve), ki ju zastira po večini tako zvani hialinni hrustanec;

2.) sklepno gvoždo (capsula articularis, na kratko kapsula);

3.) sklepno špranjo, napolnjeno z mazjo, in

4.) pomožne naprave, kakor vezi, medsklepne pločice itd.

Ad 1.) Sklepni hrustanec (to je hrustanec, ki pokriva sklepno ploskev, je po večini tako zvani hialinni, je prožen, se stlači nekoliko pod pritiskom, je različne debelosti, povprečno 0.2 do 0.5 mm debel,

mestoma pa po par milimetrov. Da bi bilo čim manj trenja pri pre-gibanju, maže itak gladko površino hrustanca sklepna maz.

Ad 2.) Kapsula je ohlapna ali napeta vezna mreža, obdajajoča vreči podobno sklepne konce kosti. Na kost se pritrjuje s pomočjo pokostnice. Notranja površina je gladka, a oddaja mnoge, a raznolike izrastke (resice, gubice itd.).

Ad 3.) Špranja je le dozdevna (fiktivna), v resnici izpolnjuje sklepno duplino sklepna slezasta maz.

Ad 4.) Pomožna sredstva sklepa so različna, n. pr.:

a) *Vezi*. To so čvrsti vezni povezki, ki imajo razne naloge. Nekateri zgolj ojačajo sklep, drugi vplivajo na način gibanja, zopet drugi ovirajo preizdatno gibanje.

b) Sklepne medpločke (vezne, hrustančeve ali mešane) se vrivajo med stikajoči ploskvi, zmanjšajo silo močnega udarca ter izenačijo inkongruentne (neskladne) stikajoče ploskve.

c) Z mnogimi sklepi so v odprti zvezi manjše ali večje vrečice, kojih notranja površina se povsem sklada s kapsulino. Tudi te vrečice olajšajo drsenje mišic in kit.

Vrste sklepov. Enostaven sklep je oni, v katerem se stikata le dve kosti, sestavljen, kjer več kakor dve.

Po obliki stikajočih koncev delimo sklepe v

1.) *izdatno gibljive*:

a) *tečajni* (šarnirski) sklep: škripec (valjček) v primerni ponvi n. pr. sklepi med členki prstov;

b) *kolesast* sklep: pločica, ki se vrtili okoli lastne osi v primerno izdolbeni ponvi, n. pr. sklep med koželjnico in podlehtnico.

c) *elipsoiden* (jajčast) sklep: glavica kosti je elipsoidna (jajcu podobna), n. pr. sklep med koželjnico in zapestjem;

č) *sedlast* sklep: oba dva konca stikajočih kosti sta sedlu podobna, sedli ležita vprek, n. pr. med palčno dlansko kostjo in pripadajočo zapestno koščico;

d) *kroglast* sklep: krogla v primerni ponvi, n. pr. sklep med nadlehtnico in lopatico; med stegnenico in kolčnico.

2.) *Malo gibljive*: bolj ali manj skladne sklepne ploskve spajajo trdna, napeta kapsula in čvrste vezi, ki ne dopuščajo obsežnejšega gibanja, n. pr. sklepi med posameznimi koščicami zapestja in plesna. — (Dalje prihodnjič.)

PREGLAD

Iz delovanja češkoslovaškega Sokolstva.

Po veliki skupščini ČOS., ki je v decembru po dvodnevem zborovanju s krepkim poudarkom ponovno potrdila stare sokolske resnice in zavzela načelno stališče v pogledu na razna dnevna vprašanja, prehaja češkoslovaško Sokolstvo polagoma do izvrševanja skupščinskih sklepov, ki naj v notranjem ustroju sokolsko organizacijo še bolj utrde. — Živahnost delovanja je pa tudi na zunaj jako velika. V ospredje stopajo polagoma, pa vedno bolj in bolj priprave za VIII. vsesokolski zlet leta 1926. v Pragi. Da smo v predzletnem letu, se spozna že iz vseh sokolskih listov. Skoraj vsi župni vestniki, da uradnih glasil ČOS. niti ne omenjam, so uvedli posebno zletno rubriko, kjer poročajo o stanju predhodnih priprav za zlet.

Veliko odobravanja v sokolskih vrstah in mnogo veselja je zbudila odločitev Jugoslovenov, da se udeležijo v čim največjem številu zleta, češ, praški zlet je naš zlet, kot je bil ljubljanski zlet tudi zlet ČOS. — Poleg zletnih priprav stoji v ospredju zanimanje vsega češkoslovaškega Sokolstva za otvoritev Tyrševega doma in pa ekspedicija na zlet francoskih gimnastov v Strasbourg. Veliko število članstva namerava po strasbourgških slavnostih posetiti tudi ostalo Francijo, seveda predvsem znameniti Pariz.

Z vso pozornostjo se pripravlja Sokolstvo na proslavo 75letnice prezidenta brata T. G. Masaryka, ki je pred kratkim sprejel v svojem uradu sokolsko poslanstvo pod vodstvom br. dr. Scheinerja. — Imenom svojega članstva je ČOS. protestirala proti nekvalificiranim izpadom in verski nestrpnosti slovaških katoliških škofov v njihovem skupnem pastirskem listu. — Dalje se je ČOS. z raznimi drugimi kulturnimi in političnimi organizacijami republike izrekla, da soglaša z nazori francoskega ministrskega predsednika Herriota za vsesplošni mir in proti političnemu udejstvanju rimske cerkve.

Zastopniki sokolskih kinogledališč so imeli v januarju svoj sestanek, ki je ponovno utrdil to sebipomočno organizacijo.

Med člani, ki so praznovali v zadnjem času svojo šestdesetletnico, nam je omeniti br. Karla Zelenskega, znanega češkega dramskega umetnika, pisatelja in velikega sokolskega delavca, ki je osobito v svojih mlajših letih na svojih potovanjih kot igralec jako mnogo pripomogel do pravega spoznanja sokolske misli — in to kot telovadeec, prednjak in vzgojitelj.

Brat Tobiašek je spisal strokovno knjigo «O prvi pomoči», ki je predpisana za vse knjižnice društev v ČOS. — Ob otvoritvi Tyrševega doma se bo vršil s sodelovanjem Jugoslovenov skupni sestanek sokolskih činovnikov.

Po malem pričenja doba pomladanskega zasedanja raznih organov ČOS. Dne 8. marca se sestane moški prednjaški zbor, ki bo odločal o sporedu zleta, sprejel zletne proste vaje in uredil razne druge tekoče zadeve. V Strasbourgu nastopi Sokolstvo s posebno točko. Kmalu po moškem prednjaškem zboru bo zasedal ženski prednjaški zbor in nato po vrsti vsi ostali organi ČOS., tako da bosta skoro ves marec in april posvečena zasedanju. — Na glavno skupščino JSS. pride kot odposlanec ČOS. br. Vincenc Štěpánek, namestnik staroste ČOS. Šv.

Moški prednjaški zbor ČOS. bo odločil na svoji seji 8. marca o skupnih prostih vajah za člane. Predložena mu bosta dva predloga, ki imata kot novost izmeno oblike in razstopa. Prvi predlog sta sestavila brata Erben in Havel, drugega pa brat Očenašek. Za naraščaj sestavlja vežbe naraščajski odsek ČOS. — Najtrši oreh zletnega in tudi stavbnega odbora bo vprašanje telovadišča. V tem oziru se vrše najnatanejši študiji vseh v poštev prihajajočih praških zemljišč, osobito pa stopa v ospredje vprašanje Strachovskih Lomov.

KNJIŽEVNOST

Strokovna.

Izšla je v srbohrvaščini Organizacija Jugoslovenskoga sokolskoga saveza. Po zaključcima II. jugoslovenskoga sokolskoga sabora u Zagrebu dne 18. avgusta 1924. sestavili starešinstvo i tehnički odbor JSS. — Knjiga je prevod iz slovenskega originala in je izdana v popolnoma enaki obliki, kakor original. — JSS. je knjigo razposlal vsem društvom in župam.

I. medzletne tekme. — I. medzletska natjecanja JSS. Izdal tehnični odbor JSS. — Izšle so v posebni brošuri vaje za I. medzletne tekme z

navodili za tekmovalce in sodnike v slovenskem in srbohratskem jeziku. Brošura obsega 124 strani v obliki Glasnika. Za vsakega tekmovalca so ta navodila neobhodno potrebna. Naroča se brošura v pisarnici JSS. v Ljubljani. Cena za komad 10 Din.

Mačevanje dugom palicom. (Baton.) Po češkom od Dr. Jindřicha Vaničeka, priredil Dragutin Šulce, zamjenik načelnika JSS. Vlastita naklada. — Brat Šulce nas je razveselil zopet z lepim delcem, ki bo dobro služilo našim prednjakom. Gre za baton, ki pri nas ni povsod znan. Pred leti smo videli izvajati baton tu in tam, toda le redko. Udomačil se ni, ker je precej težak in so se ga lotevale le boljše vrste. Toda lep je baton, poleg tega pa naporna vaja; razen tega pa pri nas po mnogih krajih še popolnoma neznan, torej nekaj novega in zanimivega. Bratu Šulceju smo za knjižico hvaležni, treba pa je, da se je bratje temeljito poslužijo.

Sokolji. 1. številka I. B.: Nedeljsko popoldne. — Milko Krapež: Spomini ob 25-letnici. — Josip Jeras: Zgodovina telovadbe. — I. Bajželj: Sokolska prosvetna šola. — M. Boras: Skupinske vježbe sa obručima i zastavicama za mušku i žensku decu. — Dopisi. — Glasnik. — 2. številka: Bojko Marković: Pozdrav. — I. Bajželj: Tvoje dolžnosti. — Marija Ganglova: Beseda sokolski mladini. — D. M. Bogunović: Značenje Sokolstva za život. — M. Krapež: nadaljevanje spominov. — J. Jeras: Nadaljevanje zgodovine. — J. Bajželj: Nadaljevanje o prosvetni šoli. — S. Perič: Proste vaje za žensko decu. — Glasnik.

Naša radost. Sokoljič je dobil svojo prilogo, ki smo si je že davno želeli in smo je tem bolj veseli. Mali listič za našo ljubljeno decu, ki je — kakor rečeno — majhen po obsegu, toda za začetek dovolj velik po vsebini, poleg tega pa lep in primeren. Urejuje ga Sokoljičev urednik, brat Ivan Bajželj. Izdaja ga Sokoljičevo založništvo: Učiteljska tiskarna v Ljubljana. — Prva številka prinaša lepo Ganglovo pesemco pod naslovom «Naša radost», ki bi ji bilo treba še glasbe, da bi se je naučila naša decu peti. Primernih pesemc za decu nam manjka, posebno pa tako primernih, kakor je baš ta. — Potem prinaša list Bogunovićev prevod češke povestice (br. R. Cvrčka) «Sloga». Tudi to je srečno izbrano. V povesti nahajamo slike Tyrša in Fügnerja. Podobnih slik bi bilo treba v vsakem listu. — Drugo pesem podaja Miladin K. Nikolić-Rašinski. — Dalje pripoveduje «Naša radost», koliko nas je ter daje uganke. — Tudi druga številka ima tako lepo in primerno vsebino, in sicer: Bogumil Toni: Sužanj. — O.: Kje telovadimo? (Po češki «Nadeje vlasti».) — Sokolska gesla. — Jovan Udicki: Daci Sokoli. — Rešitev prejšnjih uganek in nove uganke.

Izvestje Sokola I. v Ljubljani. Izšla je številka 17. — Sokol. Glasilo sokolskog društva u Virovitici. Broj 6. Vsebina: C. Ne nagovori — nego rad, povečati će nam redove. — Proslava sokolskog praznika. — Žarko Bartulović: Sokolsko bratstvo. — Društvene vijesti. — Razno.

Za naše knjižnice.

Cerkniško jezero in okolica. Spisal Miha Kabaj, nadučitelj v Begunjah nad Cerknico. Uredil Fr. Sterlč, akad. slikar. S 24 slikami in 1 zemljevidom. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Cena elegantno vezani knjigi 60 Din. Kabajeva knjiga o Cerkniškem jezeru je res nekaj posebno lepega, ker jo krasijo 24 umetniških slik na umetniškem papirju, ki nam že same po sebi predstavljajo posebnosti našega kraškega sveta. Poleg tega je knjigi pridejan lepo izdelan zamljevid okolice Cerkniškega jezera, na katerem bralec lahko pazno sledi izvajanjem pisatelja. Knjiga nam odkriva prirodni čudež in opisuje posebnosti kraškega sveta, ki jih vsebuje naša nova domovina Jugoslavija v tričetrtinskem pasu ob Jadranskem morju, skoro od Soče do Albanskih gora. Poleg Popovega polja je Cerkniško jezero najzanimivejši pojav našega kraškega sveta.